

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

السلام عليك يا علي بن موسى الرضا

مختصر

فائز الى يا جوالي في الدخول
يا ابا الفضل

تأليف : شعبانعلی رزاقی کوچکسرافی

محمد صگانی

با تشکر از همکاری

خانم اسدی

مرکز پخش

مشهد - چهارراه شهدا - بازار مرکزی فاز ۲ - پلاک ۲/۸۸ - انتشارات والعصر - ایمانیان

تلفن : ۲۲۵۵۲۰۷ - ۰۹۱۵۱۱۵۶۱۱۷ فاکس : ۸۲۱۸۷۳۴

Email : valasr12@yahoo.com

سرشناسه : رزاقی ، شعبانعلی ، ۱۳۴۱ -

عنوان و نام پدید آور : قدیس خراسان (عالم آل محمد) / تألیف شعبانعلی رزاقی

مشخصات نشر : مشهد : والعصر . ۱۳۸۹

مشخصات ظاهری : ۴۳۶ ص .

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۵۷۹۷-۳۱-۵

وضعیت فهرست نویسی : فیبا

موضوع : علی بن موسی (ع) ، امام هشتم ، ۱۵۳ ق - ۲۰۳ ق . -- سرگذشتنامه

موضوع : علی بن موسی (ع) ، امام هشتم ، ۱۵۳ ق - ۲۰۳ ق . -- زیارت

رده بندی کنگره : ۴۱۳۸۹ ق / ۴۷۷ / ۴ BP

رده بندی دیوی : ۲۹۷ / ۹۵۷

شماره کتابشناسی ملی : ۲۱۶۷۷۰۳

اللهم صلّ علی محمد و آل محمد

نام کتاب : قدیس خراسان (عالم آل محمد)

مؤلف : شعبانعلی رزاقی

نوبت چاپ : چاپ اول - تابستان ۱۳۹۰

شمارگان : ۳۰۰۰

لیتوگرافی : مشهد اسکنر

چاپخانه : چاپ دقت

ناشر : والعصر

قطع : رقعی

تعداد صفحات : ۴۳۶

قیمت : ۳۰۰۰ تومان

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۵۷۹۷-۳۱-۵

مرکز پخش

مشهد - چهارراه شهدا - بازار مرکزی فاز ۲ - پلاک ۲/۸۸ - انتشارات والعصر - ایمانیان

تلفکس : ۲۲۵۵۲۰۷ - ۸۲۱۸۷۳۴ - همراه : ۰۹۱۵۱۱۵۶۱۱۷

Email : valasr12@yahoo.com

((حق چاپ برای ناشر محفوظ و هر گونه نسخه برداری شرعاً "حرام و پی گرد قانونی دارد"))

نظر به اینکه شناخت معصوم و اهل بیت می‌بایستی تکلیف اخلاقی و وظیفه دینی ما باشد تا نسبت به توسل و ارتباط خود با شخصیت وافر و گهربار آن یقین و صریح باشیم لذا با درایت و تحقیق در این وظیفه بزرگ همتی بیشتر گمارده و بخشی از ساعات عمرمان را برای این امر مهم اختصاص دهیم. از این رو بر آن شدیم تا به صورت ظاهری مختصر و باطنی عمیق از این دریای پر کرامت که مواجی از عطوفت و مهربانیست، قطره‌ای به اندازه ظرفیتمان دریابیم. رسول گرامی(ص) و فرزندانش شاخصی دقیق برای بینش و ایمانیان ما جهت تقرب به ذات اقدس الهی بوده تا در لغزشهای صراط مستقیم آگاه تر باشیم گذشته از آنکه خلقت و حضورشان از ابتدا در بین عالم بشریت پاسخگوی یقین برای اذهان بشر و هدایت‌گر زندگی در عالم دنیا و آخرت بوده‌است، خود موجب رهنمود انسان به سوی سعادت بوده. سوی از این که تکیه گاه محبین جهت توسل و باز گشایی موانع علمی و اخلاقی بوده هر موقع دوست دارانشان در زمان حیات و مماتشان نیاز به حاجت و توسلی داشته‌اند با تشرف به حضورشان از عصمت و درایتشان بهره برده و با روح و جسمی اجابت شده ترخیص می‌شدند. پس توجه و تمهید به بخش رفتاری اخلاقی اجتماعی و سیاسی آنان چون امام الرئوف، نمودار واضحی برای ماست که می‌بایست در هر بخش آن ولو مقدار ناچیزی بهره جست. با مطالعه‌ی این کتاب نگاه نو و آگاهتری نسبت به این قدیس خراسان پیدا می‌کنید که منبع همه‌ی سوالات غیابی و ظاهری شما ب خواهد بود از آنجایی که غریزه فطری هر فرد و محبی ایجاد می‌کند تا نسبت به گوشه گوشه‌ی سوالات ذهنی پاسخی داشته باشد تا محب واقعی شوند کتاب حاضر سعی بر آن نموده تا با سندی موثق و یقینی در این زمینه پاسخی گوارا برای شما عزیزان باشد و چون هر کدام از معصومین ما با لقب خاص خودشان معرفی شده‌اند و همان طور که می‌دانید امام رضا (ع) به لقب ثامن الحجج یا امام الرئوف یا امام الغریب در ذهن ما جای دارد آیا جای آن نیست که با مطالعه علاوه بر شناخت القاب و خصوصیت‌های ظاهری این امام مطلع شویم تا در جهت نیازمان ارتباطی راحت‌تر با او برقرار کنیم قابل ذکر است در عذاب تشرف به زیارت ضمن رعایت حضور قلبی می‌بایستی با غسل زیارت و لباسی آراسته به حضورش مشرف شویم تا با دعای خیر به خودمان و حاجتمندان دیگر و بویژه آثانی که در امر چاپ این کتاب «قدیس خراسان» که عبارت است از ناشر، مولف، لیتوگراف، چاپ و دیگر همکاران ما را یاری کردند از دعای خیرتان فراموش نفرماید.

والسلام علیکم

نشر والعصر محمد ایمانیان

رمضان ۱۳۹۰

۱۷	مقدمه :
۲۱	پیش گفتار :
۲۱	زیارت چیست ؟
۲۲	تأکید بر زیارت امام رضا (ع)
۲۳	ارزش و فضیلت زیارت امام رضا (ع)
۲۷	ایام زیارت
۲۷	آداب زیارت
۳۳	باید برای خدا زیارت رفت
۳۳	اهداف زیارت
۳۵	زیارت واقعی :
۳۹	برخورد بزرگان اهل سنت با مزار امام رضا (ع)
۴۱	اثر زیارت امام رضا (ع)
۴۶	فصل اول : آشنایی با امام رضا :
۴۷	ولادت و شهادت :
۴۹	نام و لقب های امام (ع)
۴۹	- رضا
۵۳	- عالم آل محمد
۵۴	- رئوف
۵۴	- غریب الغرباء
۵۶	- ضامن آهو
۵۸	پیامبر اکرم (ص) هم ضامن آهو بود
۵۹	پدر امام رضا (ع) :
۶۰	مادر امام رضا (ع)
۶۰	حضرت فاطمه معصومه (س)

۶۵	همسر امام رضا (ع)
۶۵	فرزندان امام (ع)
۶۶	یاران امام (ع)
۷۶	قبر شریف امام (ع)

۸۱	فصل دوم : فضائل امام رضا (ع) ؛
۸۳	مردم ، امام رضا (ع) را به گونه های متفاوتی می شناسند ؛
۸۴	فضائل امام رضا (ع) از زبان بزرگان اهل سنت ؛
۸۵	بخش اول : شخصیت اخلاقی امام (ع) ؛
۸۷	اخلاق نیکو و پسندیده ؛
۹۰	تواضع و فروتنی ؛
۹۲	حلم امام (ع) ؛
۹۲	سخاوت و انفاق ؛
۹۴	تعیین مزد کارگر قبل از شروع کار ؛
۹۵	زهد و همسان زیستی با مردم ؛
۹۶	بی رغبتی نسبت به دنیا ؛
۹۷	برخوردهای تربیتی (اخلاق عملی) امام (ع) ؛
۱۰۱	برخورد صریح و قاطع امام رضا (ع) ؛
۱۰۲	داستان حرف بقالها (
۱۰۴	تربیت فرزند در سیره امام رضا (ع) ؛
۱۰۵	۱ - انتخاب همسر شایسته زمینه تربیت صحیح ؛
۱۰۶	۲ - قرائت آوای توحید در گوش فرزند ؛
۱۰۶	۳ - انتخاب نام نیکو برای فرزند ؛
۱۰۶	۴ - مراقبت کودک ؛
۱۰۷	۵ - توجه به سلامت کودک ؛

- ۱۰۷ ۶- صحبت کردن با کودک ؛
- ۱۰۸ ۷- محبت به فرزند ؛
- ۱۰۹ ۸- احترام به فرزند
- ۱۰۹ ۹- تشویق کودک ؛
- ۱۱۰ ۱۰- نظارت والدین ؛
- ۱۱۱ ۱۱- اعتماد به فرزند و مسؤولیت دادن به او ؛
- ۱۱۲ ۱۲- تقویت منطق و استدلال در فرزند ؛
- ۱۱۲ (پیام اخلاقی)
- ۱۱۵ بخش دوم : شخصیت معنوی امام رضا (ع) ؛
- ۱۱۶ امام رضا (ع) الگوی عبودیت و بندگی ؛
- ۱۱۷ جلوه های عبودیت امام رضا (ع) ؛
- ۱۱۸ ۱- امام رضا (ع) پاسدار نماز ؛
- ۱۲۰ امام خمینی (ره) رهرو راستین امام هشتم (ع) ؛
- ۱۲۱ نماز امام رضا (ع)، نماز برترین ؛
- ۱۲۲ سجده های طولانی ؛
- ۱۲۲ آنس با نماز ؛
- ۱۲۳ ارزش لباس نمازگزار ؛
- ۱۲۳ ترغیب نوجوانان به نماز ؛
- ۱۲۴ رهنمود امام (ع) نسبت به نماز جماعت ؛
- ۱۲۵ فوائد و برکات نماز در کلام امام (ع) ؛
- ۱۲۵ آداب نماز در کلام حضرت ؛
- ۱۲۶ ۲- امام رضا (ع) و قرآن ؛
- ۱۲۸ آنس با قرآن ؛
- ۱۲۹ نکته ؛
- ۱۳۰ پاسخ های قرآنی ؛

- ۱۳۱ نمونه هایی از پاسخهای قرآنی امام (ع) :
- ۱۳۲ استدلال های فقهی :
- ۱۳۳ پاسخ به اتهام همکاری با حاکم جائز با استناد به قرآن کریم :
- ۱۳۳ سیره قرآنی حضرت در برخورد کریمانه :
- ۱۳۴ پاسخ قرآنی امام (ع) به انتقاد بعضی از صوفیان :
- ۱۳۵ بزرگ ترین فضیلت امیر مؤمنان علی (ع) با استناد به قرآن :
- ۱۳۶ اثبات برتری عترت پیامبر (ص) با استناد به قرآن :
- ۱۳۷ توصیف قرآن در کلام روحبخش امام رضا (ع)
- ۱۴۱ بخش سوم : شخصیت علمی امام رضا (علیه السلام) :
- ۱۴۲ عصر فراخوانی حضرت به طوس و نحوه مواجهه وی با جریانات :
- ۱۴۲ - نقل گرائی مطلق ،
- ۱۴۳ - عقل گرائی مطلق :
- ۱۴۳ - ادیان دیگر :
- ۱۴۳ - نهضت ترجمه :
- ۱۴۴ درس از این مباحث :
- ۱۴۵ علت اصرار مأمون برای تشکیل جلسات مناظره :
- ۱۴۷ نمونه ای از مناظرات :
- ۱۴۷ در مناظره با ملحد
- ۱۴۹ مناظره با جاثلیق
- ۱۵۳ مناظره با راس الجالوت
- ۱۵۴ مناظره با عمران صائبی
- ۱۵۵ امام رضا (ع) از علم خود می گوید :
- ۱۵۵ کلام دیگران در مقام علمی حضرت :
- ۱۵۷ اعتراف مأمون به برتری امام رضا(ع) :
- ۱۵۸ اعتراف متعصبین از اهل سنت به برتری دانش امام رضا(ع) :

۱۵۸	نمونه های علم امام رضا (ع) :
۱۵۸	آگاه به اسرار
۱۵۸	پاسخ قبل از پرسش :
۱۵۹	همسرت دو قلو می زاید :
۱۶۰	مأمون امین را می کشد :
۱۶۰	سقوط دولت برمکیان :
۱۶۱	علم به زبان حیوانات :
۱۶۱	رام شدن درندگان در برابر امام (ع)
۱۶۳	عالم به دیگر زبانها
۱۶۴	اندیشه و عقل در کلام رضوی (ع)
۱۶۵	عقل حجت باطنی است
۱۶۶	عقل هدیه الهی
۱۶۶	تعقل و اندیشیدن ، برترین عبادت
۱۶۶	عقل بهترین دوست
۱۶۷	عقل عامل مهر و دوستی
۱۶۷	برترین عقلها
۱۶۷	ویژگی های عاقلان در کلام امام رضا (ع)
۱۶۹	کرامت انسان از منظر امام رضا (ع)
۱۷۳	بخش چهارم : شخصیت سیاسی امام رضا (ع) :
۱۷۴	امام رضا (ع) در زمان هارون الرشید :
۱۷۶	امام رضا (ع) و جریان واقفیه :
۱۷۸	امام رضا (ع) در زمان مأمون عباسی :
۱۷۹	هشپاری سیاسی امام هشتم :
۱۸۲	فصل سوم : هجرت تا شهادت :

- بخش اول : هجرت امام رضا (ع) ۱۸۴
- اجباری بودن سفر : ۱۸۷
- وداع امام (ع) با مدینه : ۱۸۸
- وداع امام رضا (ع) با اهل بیت : ۱۸۹
- مسیر حرکت امام (ع) از مدینه تا خراسان : ۱۹۰
- ۱- از مدینه تا بصره : ۱۹۲
- ۲- از بصره تا اهواز : ۱۹۲
- ۳- از اهواز تا فارس : ۱۹۳
- ۴- از فارس تا یزد : ۱۹۳
- ۵- از یزد تا خراسان : ۱۹۳
- امام رضا (ع) در خراسان : ۱۹۴
- برکات حضور امام رضا (ع) در ایران : ۱۹۵
- مردم ایران نسبت به آل علی عشق می ورزیدند : ۱۹۷
- بخش دوم : (حدیث سلسله الذهب) یا (بینه طلائی) ۱۹۹
- ۱- متن حدیث : ۱۹۹
- ۲- دلیل نامگذاری حدیث به سلسله الذهب : ۲۰۲
- ۳- سند و شناسنامه حدیث : ۲۰۲
- ۴- اهمیت سند حدیث : ۲۰۴
- ۵- نکات مهم و پیام حدیث : ۲۰۵
- بخش سوم : ولایت عهدی امام رضا (ع) : ۲۱۰
- ۱- تاریخچه پیشنهاد خلافت و ولایت عهدی : ۲۱۰
- ۲- آیا مأمون در پیشنهاد خلافت به امام (ع) جدّی بود ؟ ۲۱۳
- سؤال : ۲۱۶
- ۳- علل پیشنهاد ولایت عهدی و نقشه مأمون : ۲۱۷
- ۴- سیاستها و تدابیر امام رضا (ع) در مقابله با نقشه مأمون : ۲۲۲

- ۲۲۲ - اظهار نارضایتی از سفر به خراسان ؛
- ۲۲۳ - استنکاف از پذیرش پیشنهاد ...؛
- ۲۲۳ - مشروط نمودن پذیرش ولیعهدی ؛
- ۲۲۵ - بر ملا کردن داعیه امامت ...؛
- ۲۲۵ - تحکیم رابطه با مردم ؛
- ۲۲۶ ۵- نتیجه تدبیر امام رضا (ع) در مقابل نقشه مأمون ؛
- ۲۲۹ بخش چهارم ؛ نماز عید فطر و نماز باران حضرت رضا (ع) ؛
- ۲۲۹ فلسفه عید فطر ؛
- ۲۳۰ حرکت امام رضا (ع) برای نماز عید ؛
- ۲۳۲ تفاوت‌های نماز امام (ع) و نماز مأمون از نظر سیاسی ؛
- ۲۳۳ نماز باران امام رضا (ع) ؛
- ۲۳۶ بخش پنجم ؛ شهادت امام رضا (ع) ؛
- ۲۳۶ ۱- خبر از شهادت ؛
- ۲۳۷ ۲- تاریخ شهادت امام رضا (ع) ؛
- ۲۳۸ ۳- عوامل مؤثر در شهادت امام رضا (ع) ؛
- ۲۳۹ سؤال ؛
- ۲۳۹ ۴- چگونگی شهادت امام رضا (ع) ؛
- ۲۴۱ ۵- نظریات دیگران در مورد مرگ امام رضا (ع) ؛
- ۲۴۲ سؤال ؛ چرا اینها سعی دارند مأمون را از سمّ خورانی به امام (ع) تبرئه کنند ؟
- ۲۴۴ پاسخ ؛
- ۲۴۷ ۶- بازتاب قتل امام (ع) در زمان مأمون ؛
- ۲۴۹ پیشگویی چگونگی شهادت
- ۲۵۲ فصل چهارم ؛ تاریخچه خراسان و مشهد الرضا (ع) ؛
- ۲۵۳ بخش اول ؛ تاریخچه خراسان ؛
- ۲۵۴ - واژه خراسان ،

- ۲۵۶ - خراسان در عهد باستان ؛
- ۲۵۶ - حدود خراسان در دوره اسلامی ؛
- ۲۶۲ - خراسان در حال حاضر ؛
- ۲۶۴ - بخش دوم ؛ تاریخچه مشهد (طوس) ؛
- ۲۶۵ - دلیل نامگذاری طوس ؛
- ۲۶۶ - علت توسعه شهر مشهد ؛
- ۲۶۷ - باغ حمید بن قحطبه و ورود امام رضا (ع) به آن ؛
- ۲۶۸ - مشهد الرضا (ع) در کلام اهل سنت ؛
- ۲۷۰ - بخش سوم ؛ تاریخچه حرم رضوی و اماکن متبرکه ؛
- ۲۷۰ - اولین بقعه و مدفن امام رضا (ع) ؛
- ۲۷۱ - سابقه تاریخی حرم مطهر ؛
- ۲۷۳ - رویدادهای مهم حرم رضوی ؛
- ۲۷۳ - عصر دیلمیان ؛
- ۲۷۴ - عصر سامانیان ؛ (ضامن آهو)
- ۲۷۶ - عصر غزنویان ؛ (مسجد بالاسر)
- ۲۷۸ - عصر سلجوقیان ؛ (اولین سنگ مزار و اولین گنبد)
- ۲۷۹ - حمله غزها به حرم مطهر ؛
- ۲۷۹ - عصر خوارزمشاهیان ؛ دوران کاشی های سفیدی ؛
- ۲۸۰ - مغولان و حرم مطهر ؛
- ۲۸۱ - دوره ایلخانان ؛ بنای کامل گنبد موجود
- ۲۸۲ - دوره تیموریان ؛ (مسجد گوهرشاد)
- ۲۸۶ - مسجد پیر زن یا بیوه زن ،
- ۲۸۹ - چهار باغ
- ۲۸۹ - کانال آب ؛
- ۲۹۰ - دوره صفویه ؛ (دوران طلا کاری گنبد و گلدسته)

- ۲۹۰ شاه تهماسب صفوی و احداث بارو
 ۲۹۱ حمله ازبکان به حرم ؛
 ۲۹۲ شاه عباس صفوی و احداث خیابان و خدمات دیگر
 ۲۹۵ چند تن از واقفان بزرگ مشهد در دوره صفوی ؛
 ۲۹۵ خواجه عتیق منشی
 ۲۹۶ شاه عباس
 ۲۹۶ مهدی قلی بیک امیر آخور
 ۲۹۷ میرزا ابراهیم رضوی
 ۲۹۷ الله وردی خان
 ۲۹۸ سعد الدین محمد وزیر ؛
 ۳۰۰ - دولتمردان گورکانی هند و نهضت مدرسه سازی
 ۳۰۱ - ملک محمود سیستانی و احداث اولین ارگ در مشهد
 ۳۰۲ - زلزله و حرم مطهر رضوی
 ۳۰۳ - دوره افشاریه ؛ سقاخانه اسماعیل طلا
 ۳۰۳ غارت جواهرات حرم مطهر
 ۳۰۵ سقا خانه اسماعیل طلائی و ایوان طلای نادری ؛
 ۳۰۸ علیشاه افشار و خدمات او به عرصه وقف ؛
 ۳۱۰ - دوره قاجاریه ؛ دوران آینه کاری و بنای صحن نو
 ۳۱۰ ارگ قاجاری ؛
 ۳۱۱ توسعه حرم و ایجاد صحن نو ؛
 ۳۱۱ گسترش مشهد به بیرون باره و خدمات محمد ولی خان اسدی ؛
 ۳۱۳ - خاندان طاهری و تولیت مسجد گوهرشاد
 ۳۱۴ غارت سالار ؛
 ۳۱۵ توپ بستن حرم ؛
 ۳۱۸ - عصر پهلوی ؛ واقعه مسجد گوهر شاد ؛

- ۳۱۹ زیر پا نهادن رسوم مذهبی
- ۳۲۰ سخن رهبر کبیر انقلاب ؛
- ۳۲۱ توسعه حرم ؛
- ۳۲۲ تیراندازی دژخیمان شاه به حرم ؛
- ۳۲۳ - عصر جمهوری اسلامی (عصر طلایی آستان قدس رضوی)
- ۳۲۴ طلاکاری مجدد حرم مطهر ؛
- ۳۲۵ انفجار بمب در حرم مطهر رضوی
- ۳۲۶ - مجموعه بارگاه حرم رضوی ؛
- ۳۲۶ سنگ مرقد مطهر ؛
- ۳۲۹ صندوق مزار مقدس امام (علیه السلام)
- ۳۳۰ ضریح مقدس ؛
- ۳۳۰ ضریح اول؛ ضریح چوبی صفوی
- ۳۳۱ ضریح دوم؛ ضریح نگین نشان نادری
- ۳۳۲ ضریح سوم؛ ضریح فولادی قاجاری
- ۳۳۳ ضریح چهارم، ضریح شیر و شکر
- ۳۳۴ ضریح پنجم؛ ضریح آفتاب
- ۳۳۵ رواقها ؛
- ۳۴۲ نقاره خانه ؛
- ۳۴۳ سقاخانه اسماعیل طلایی ؛
- ۳۴۹ صحن های حرم ؛
- ۳۵۰ - بخش چهارم ؛ زیارتگاهها و گردشگاههای مشهد .
- ۳۵۲ هارونیه طوس ؛
- ۳۵۴ بقعه هارونی ؛ (مقبره هارون الرشید)
- ۳۵۴ خواجه ربیع

۳۵۴	مقبره شیخ طبرسی و غسلگاه و قتلگاه مشهد
۳۵۵	قبر سبز « مزار میر »
۳۵۵	گنبد خشتی
۳۵۶	مقبره امیرشاه ملک (مسجد شاه)
۳۵۶	پیر پالاندوز
۳۵۷	گنبد سبز
۳۵۷	مقبره شیخ بهایی
۳۵۷	گنبد حاتم خانی
۳۵۸	گنبد الله وردی خان
۳۵۸	مقبره میرزا ابراهیم رضوی
۳۵۸	مقبره شیخ حر عاملی
۳۵۹	آرامگاه نادرشاه افشار
۳۶۰	آرامگاه امامزادگان سیدناصر و سید یاسر فرزندان امام کاظم (ع)
۳۶۱	مقبره ابوالقاسم بابر
۳۶۱	قبر میلی مشهدی
۳۶۱	قبرشاه تهماسب صفوی
۳۶۲	قبر میر (میر علی آمویه)
۳۶۲	مقبره سعدالدین محمد وزیر
۳۶۲	مقبره علیشاه افشار
۳۶۳	مقبره کلنل محمد تقی خان پسیان
۳۶۳	-گردشگاههای مشهد
۳۶۴	کوه سنگی :
۳۶۴	وکیل آباد :
۳۶۴	کوکا :
۳۶۴	خواجه اباصلت :

۳۶۴	خواجه مراد،
۳۶۵	شهر طوس؛ (دره جفرگ)؛ (جاغرق)
۳۶۵	کوهپایه «شاندیز»
۳۶۵	اخلمد
۳۶۵	چشمه گیلان
۳۶۵	بند فریمان، بند گلستان
۳۶۵	شاهان گرماب
۳۶۶	- تاریخچه بست و بست‌نشینی در مشهد مقدس؛
۳۶۸	بست و بست‌نشینی در مشهد
۳۷۰	بست سفلی (بست پایین خیابان)
۳۷۱	بست علیا (بست بالا خیابان)
۳۷۱	بست شیخ بهائی
۳۷۲	بست شیخ طبرسی
۳۷۴	فصل پنجم: کرامات امام رضا (ع)
۳۷۵	تفاوت معجزه و کرامت؛
۳۷۷	معجزه پیامبران و کرامت اولیا به اجازه خداوند است.
۳۷۸	کرامات رضوی
۳۸۰	- کرامات حضرت در زمان حیات وی؛
۳۸۰	مرد غریب؛
۳۸۱	عفو و بخشش جلودی توسط امام؟
۳۸۴	ماجرای درخت بادام؛
۳۸۵	چشمه ده سرخ
۳۸۵	دیگ سنگی سناباد
۳۸۶	پرداخت قرض عبدالله
۳۸۸	باران

۳۸۹	- کرامات امام رضا (ع) بعد از شهادت :
۳۹۰	رأفت امام رضا (ع) به همه :
۳۹۰	آهوی پناهنده
۳۹۱	دخترم برخیز :
۳۹۳	جشن کبوتران برای شفای زهرا :
۳۹۴	دستهای تمنا :
۳۹۷	نشان سبز :
۳۹۸	حرم امام هشتم (ع) ساعت یازده شب :
۴۰۰	شیرینسی شفا
۴۰۱	وقتی که بارقه امید دهید :
۴۰۲	عنایت امام (ع)
۴۰۴	ترا بجان مادرت
۴۰۷	بی احترامی به زوآر
۴۱۰	رد سائل نکند
۴۱۱	پیرمردی که میگفت به جز ائمه اطهار امید دیگری نداشتیم :
۴۱۲	شفا یافته: آندره (رضا) سیمونیان
۴۱۵	مادر مشهد کجاست؟
۴۱۶	پناهنده شدن شتر به بارگاه علی بن موسی الرضا
۴۱۸	خلاصه :
۴۱۹	خاتمه :
۴۲۰	چهل حدیث رضوی
۴۲۷	وصیت امام (ع) به مردم
۴۲۹	صلوات خاصه حضرت
۴۳۰	منابع

مقدمه ؛

پیش گفتار ؛

زیارت چیست ؟

تأکید بر زیارت امام رضا (ع)

ارزش و فضیلت زیارت امام رضا (ع)

ایام زیارت

آداب زیارت

باید برای خدا زیارت رفت

اهداف زیارت

بهترین و بالاترین هدف

زیارت واقعی ؛

برخورد بزرگان اهل سنت با مزار امام رضا (ع)

اثر زیارت امام رضا (ع)

مقدمه؛

بسم الله الرحمن الرحيم

قال الله تبارك و تعالی:

فِي بُيُوتِ الَّذِينَ اللَّهُ أَنْ تَرْفَعُ وَ يَذْكُرَ فِيهَا اسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَ
الْآصَالِ * رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَ لَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَ إِقَامِ الصَّلَاةِ وَ
إِيتَاءِ الزَّكَاةِ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَ الْأَبْصَارُ ۱

«آن چراغ در خانه‌هایی جای دارد که خدا اجازه داده است که گرامی داشته شوند. خانه‌هایی که نام خدا در آنها برده می‌شود، در آنها صبح و شام مردانی او را تسبیح می‌گویند که هیچ داد و ستدی و خرید و فروشی آنان را از یاد خدا و به پای داشتن نماز و دادن زکات غافل نمی‌کند. آنان از روزی می‌ترسند که در آن، دل‌ها و چشم‌ها از حالت عادی خارج می‌شوند.»

این بیوت، بیوت اولیاء الهی و ائمه معصومین علیهم السلام خواهد بود. به ویژه اگر آنها را به خانه گلی و سنگی تفسیر نکنیم؛ بلکه بیوت وحی و رسالت بدانیم که پیامبران در آنها پرورش یافته‌اند.

امام علی ابن موسی الرضا علیه السلام در همین بیوت پرورش یافته و شاخه‌ای از شجره مبارکه‌ای است که ریشه‌اش در دل زمین و شاخه‌اش در آسمان است. آنچه که انگیزه مرا بر انگیزخته است تا در باب شناخت

امام رضا (ع)، حرم شریف ایشان و ابعاد پیرامونی آن بنویسم این بود که در بین عموم زائرین مشاهده می نمودم که با عشق و خلوص به آستان بوسی حرم شریف امام (ع) نائل می شوند اما در عین حال نسبت به مسائلی که باید توجه داشته باشند و از ضروریات زیارت است آگاهی ندارند و یا بسیاری از پرسشها در ذهن آنها پدید می آید که برای آن پاسخ پیدا نمی کنند از این رو با توسل به خود حضرت (ع) در محدوده فهم عمومی به نوشتن این کتاب اقدام نموده ام .

توضیح می شود، زائر اهل مطالعه و معرفت و فهم دینی باشد برای این که در برابر برخی سؤالات، گرفتار سردرگمی و حیرت نشود و دست کم برای خودش دلیل داشته باشد .

کتاب حاضر مشتمل بر یک مقدمه و ۵ فصل می باشد . و چون آنچه را که به عنوان محور مطالب کتاب قرار داده ام مربوط به زیارت و زائر می باشد از این رو بحث محوری زیارت با تمام حواشی آن را در بخش مقدمه به عنوان پیش گفتار مرقوم نموده ام . فصل اول شامل معرفی شناسنامه ای امام رضا (ع) می باشد . در فصل دوم به بررسی فضائل اخلاقی ، معنوی ، علمی و سیاسی حضرت پرداخته شده و در فصل سوم جریانات هجرت ایشان از مدینه به مرو و حضور سه ساله وی در خراسان مورد بررسی قرار گرفته است . در فصل چهارم تاریخچه خراسان ، شهر مشهد ، حرم مطهر و مقبره ها و گردشگاه های مشهد معرفی شده است و در خاتمه یعنی فصل پنجم به گوشه ای از کرامات حضرت اشاره شده است .

آن لحظه نورانی که به زیارت مضجع شریف رضوی (ع) نائل می شوی ، چشمانت به گنبد و گلدسته های رفیع آن روشن می شود، موج جمعیت

شیفته و واله طواف کنندگان ضریح مطهر را نظاره گر هستی که چگونه به وجد آمده و در دریای رأفت رضوی لؤلؤ و مرجان صید می کنند و چه شوقها و ابراز مودت و محبتها به حضرت ثامن الحجج (ع) ایثار و نثار می شود ، باران اشکهای شوق و وصال که از دیدگان بر گونه ها جاری است و دستهای نیاز برخاسته از جان های پر از امید زائران به سوی امام آسمانی به پرواز در آمده و لکه های سیاه ناامیدی از قلب و جانیشان زدوده شده است برای هر عاقل و دارای قلب سلیم و زنده پرسشها صف آرائی می کنند که :

این امام کیست ؟ چه جایگاه و ویژه گی هایی دارد ؟ نسب و حسب او چیست ؟ از چه رو این چنین محبوب و مقدس است ؟ تاریخ حیات سیاسی و اجتماعی او چیست ؟ چه وظیفه ای را بر عهده داشته و به انجام رسانده است ؟ چرا مدفن او در ایران است ؟ اصلاً چرا و چگونه و از چه راهی به ایران آمده است ؟ چرا و چگونه و به دست چه کسی کشته شده است ؟ هدف دشمن از فراخواندن حضرت از مدینه به خراسان و سپس کشتن او چه بود ؟ در مقابل توطئه دشمن چه تدبیری اندیشید و چگونه نقشه آنها را نقش بر آب نمود ؟ تاریخ خراسان چیست ؟ تاریخ مشهد چیست ؟ حرم امام رضا (ع) از زمان شهادت امام (ع) چه رویدادها و تغییراتی را تا به امروز پشت سر گذاشته است ؟ چگونه به او نگاه کنیم ؟ در قبال او وظیفه ما چیست ؟ سیره و رفتار امام (ع) چه درسی برای ما دارد ؟ و بسیار پرسش های متنوع دیگر که برای افراد مختلف به صورتهای گوناگون مطرح می شود و در اذهان افراد تداعی می کند که در این کتاب سعی شده است به پاسخگویی این پرسشها پرداخته شود .

از آنجا که کتاب حاضر برای استفاده عموم تهیه گردیده ، سعی شده است که از طرح مطالب تخصصی و غیر نیاز عموم خودداری شود تا موجب خستگی خاطر خواننده کتاب نگردد .

مطالب این کتاب مستند به منابع دست اول و قدیمی می باشد ولی در عین حال آنچه را که دیگر محققین در موضوع مورد بحث در آثار مکتوب به زبان فارسی آورده اند، به خاطر دارا بودن نکته های پربار و برداشتهای جدید مورد استفاده قرار گرفته است که در پاورقی ها به آن مأخذ اشاره شده است.

www.ketab.ir

پیش گفتار؛

زیارت چیست؟

زیارت! ارتباط قلبی، بیعت با حجت خدا، زنده نگه داشتن یاد و راه آنها، اظهار محبت و علاقه، انجام عمل صالح و اطاعت آنهاست که در سایه معرفت و شناخت میسر می گردد و راه معرفت و شناخت، دوری از گناه و انجام وظایف دینی است. لذا از ارواح طیبه آنها جهت شناخت و پایداری بر عقاید حقه شیعه و اعمال صالحه کمک می خواهیم و برای درک معرفت خدا و اولیاء الهی آنچه را از اعمال و واجبات و اخلاق اسلامی و الهی می دانیم عمل کنیم و از گناه دوری کنیم که فقط بندگی و اخلاص، انسان را با حقیقت ولایت آشنا و موجب خوشنودی امام رضا علیه السلام میشود

در زیارت نامه ها آمده: « اِنِّی زائر لک » یعنی من زائر شما هستم. اگر از عمق جان این مطلب را بگوئیم زائر واقعی هستیم مهم این است که بدانیم زیارت یعنی چه و به عنوان زائر چه جایگاهی داریم؟ زائر مهمان امام است همانطور که زائر به دیدار امام می رود امام هم به دیدار مهمان خود می آید. از این رو باید قدر زیارت را بدانیم چرا که خدا این توفیق همنشینی با امام را عنایت نموده است

اگر در این زیارت، خود را همان گونه که می خوانیم (اشهد انک تشهد

مقامی و تسمع کلامی و تود سلامی و ...) ۲ همنشین و هم کلام امام (ع) ببینیم و آن را باور داشته باشیم همه زندگی ما را تغییر می دهد و خیلی زود ما را به سوی خدا کشش می دهد .

اگر توجه کنیم که به زیارت چه کسی آمدیم و قرار است با چه کسی محشور شویم مسیر زندگی و اخلاق خود را تغییر داده و مصمم می شویم که در مسیر ارزشهای اخلاقی قرار بگیریم و از زشتیها خود را دور نمائیم. و هنگام خروج از حرم شریف با نورانیت رضوی ، غیر از هنگام ورود به حرم باشیم .

تأکید بر زیارت امام رضا (ع)

بعد از زیارت سید الشهدا علیه السلام بیشترین سفارش نسبت به زیارت امام رضا علیه السلام شده است - آیه الله بهجت می فرماید : زیارت امام رضا علیه السلام از زیارت امام حسین علیه السلام بالاتر است، چرا که بسیاری از مسلمانان به زیارت امام حسین علیه السلام می روند. ولی فقط شیعیان اثنی عشری به زیارت حضرت امام رضا علیه السلام می آیند. ۳

تاریخ از اوضاع زمان امام جواد (ع) گزارش می دهد که زیارت امام رضا (ع) با سخت گیری های خلفای ستمگر، تعطیل شده بود در حالی که نباید هیچ یک از بقاع متبرکه ی حجت های خدا، از زائر خالی بماند بنابراین اگر این شرایط نسبت به زیارت هر امامی پیش آید این تشویق

۲- « گواهی می دهم که تو مرا می بینی و صدایم را می شنوی و جواب سلام مرا می دهی »

۳- کتاب به سوی محبوب، و کتاب برگی از دفتر آفتاب. آیه الله بهجت

ها و ثواب ها در آنجا وجود دارد. علاوه مرقد مطهر حضرت رضا (ع) از مکه و مدینه دور بوده است. با توجه به دشواری چنین مسافرتی، طبیعی است که در ترغیب به زیارت آن حضرت تأکید زیادتری بشود، تا جمع بیشتری از شیعیان به خراسان روی آورند. از سویی دیگر، تشیع تا زمان امام رضا (ع) دچار اختلاف و فرقه گرایی شده بود و تأکید بر زیارت آن حضرت در واقع تأکید مجددی بود برای جلوگیری از پدید آمدن فرقه های متعدد، تا همه بر گرد شمع آن امام همام جمع گردند و هدایت یابند البته این تلاش ها به ثمر نشست و چنان که تاریخ گزارش می دهد شیعیانی که امامت این هشتمین پیشوای منصوب و منصوص از طرف رسول اکرم صلی الله علیه و آله را پذیرفتند، امامت بقیه ائمه اثنی عشر رانیز قبول کردند، و هر موضوع ولایت و خلافت به اسلام راستین و خالص راه یافتند. ۴

— ارزش و فضیلت زیارت امام رضا (ع)؛

در مورد زیارت امام رضا (ع) احادیث بسیاری وارد شده است که بر ارزش و اهمیت آن بسیار تأکید شده است که هم آثار دنیوی آن را بیان نموده است و هم آثار اخروی آن را. نکته ای که باید مورد توجه قرار بگیرد این است که آن همه آثار نمی تواند مترتب بر زیارت های ظاهری ما باشد یقیناً آن زیارت دارای آداب، شرائط و دستورات خاصی می باشد که با رعایت آن دستورات عنوان زائر واقعی تحقق می یابد و آثار پر برکت آن دیده خواهد شد.

۴ - بحار الانوار، ج ۳۹/۱۰۲، ذیل شماره ۳۵؛ مجموعه آثار نخستین کنگره جهاتی حضرت رضا علیه السلام، مقاله زیارت، ص ۵۵۵.

نکته محوری که در تمام احادیث باب زیارت به آن اشاره شده است این است که زیارت باید برخاسته از شناخت و معرفت باشد یعنی زیارتی دارای آن رتبه والای معنوی و ارزش واقعی می باشد که ابهام و جهلی نسبت به ارکان زیارت نباشد یعنی بدانیم زیارت چیست و چگونه است؟ و آنکه او را زیارت می کنیم کیست و چه جایگاهی دارد و این زیارت چه وظیفه ای را برای ما ترسیم می کند؟

کلام امام رضا (ع) در باب جایگاه حرم رضوی (ع) و ارزش زیارت آن را مطلع این مبحث قرار می دهیم که فرمودند :

(عن ابی الحسن علی بن موسی الرضا (ع) أنه قال : إن بخراسان بقعة يأتي عليها زمان تصير مختلف الملائكة فلا يزال فوج ينزله من السماء و فوج يصعد الى أن ينفخ فيه الصور . فقیل له : یا بن رسول الله و أية بقعة هذه ؟ قال : أرض طوس و هی والله روضة من ریاض الجنة . من زارنی فی تلك البقعة كان كمن زار رسول الله (ص) و كتب الله له ثواب الف حجة مبرورة و الف عمره مقبولة و كنت انا و آبائی شفعاؤه يوم القيامة.)

ترجمه: «در خراسان بارگاهی است که محل آمد و شد فرشتگان خواهد گشت و به طور مستمر فوج فوج بسین زمین و آسمان در حرکت هستند. سؤال شد : این کدام بقعه است؟ حضرت فرمودند : آن سرزمین طوس است که به خدا سوگند ! باغی از باغهای بهشت است. هر کس مرا در آن بقعه زیارت کند مثل کسی است که پیامبر اکرم را زیارت نموده است و خداوند برای او ثواب هزار حج پسندیده و هزار عمره مقبول می

نویسد و من و پدرانم در روز قیامت شفیع و دستگیر او خواهیم بود» ۵
در سخنان امامان معصوم (ع)

برای زیارت امام علی بن موسی الرضا (ع) ، ثواب زیادی نقل شده است،
مانند حدیث های زیر:

- رسول خدا فرمود: «ستدفن بضعة منی بخراسان ما زارها مکروب الآ
نفس الله کرته و لا مذنب الا غفر الله ذنوبه» (پاره تن من در خراسان
دفن خواهد شد. هیچ گرفتار و گناه کاری او را زیارت نکند جز این که
خداوند گرفتاری او را بر طرف و گناهانش را ببخشد. ۶

- امام رضا (ع) فرمود: «ان لكل امام عهداً فی عنق اولیائه و شیعته و
ان من تمام الوفاء بالعهد و حسن الاداء زیارة قبورهم»: (هر امامی
عهدی بر پیروانش دارد و همانا یکی از اعمالی که نمایانگر وفاداری و
ادای میثاق است زیارت آنان است) ۷

- همچنین فرمود: «من زارنی علی بعد داری و مزاری ائمه یوم
القیامة فی ثلاثة مواطن حتی اخلصه من أهوالها اذا تطایرت الكتب
یمیناً و شمالاً و عند الصراط و عند المیزان».

ترجمه: (کسی که با دوری سرا و مزارم زیارت کند مرا روز قیامت در ۳
جا نزد او خواهیم آمد و او را از بیم و گرفتاری آن موقوفه رهایی خواهیم
بخشید؛ هنگامی که نامه های اعمال به چپ و راست پراکنده

۵- مسند الامام الرضا ج ۱ صفحه ۱۴۵. / شیخ عزیز الله عطاردی - بحار الانوار ج
۴۸ صفحه ۳۲۱.

۶- عبون اخبار الرضا ج ۲ صفحه ۲۵۷. - من لایحضره الفقیه ج ۲ صفحه ۵۸۳.
۷- بحار الانوار ج ۱۰۰ صفحه ۱۱۶ - عبون اخبار الرضا ج ۲ صفحه ۲۶۰ حدیث ۲۴

شود و نزد صراط و نزد میزان هنگام سنجش اعمال (۸

و نیز فرمود : «من زارنی و هو یعرف ما اوجب الله تعالی من حقّی و طاعتی فأنا و آبائی شفاعؤه يوم القيامة و من کنا شفعاؤه نجی» (کسی که مرا زیارت کند در حالی که معرفت دارد به آنچه که خداوند واجب نموده از حق و اطاعت ، پس من و پدرانم شفیع او در روز قیامت خواهیم شد و کسی را که ما شفاعت کنیم نجات خواهد یافت) ۹

- امام جواد (ع) فرمود: «هر که قبر پدرم را [با معرفت] زیارت کند ، خداوند تمام گناهانش را می بخشد و بهشت از آن اوست».

- امام صادق (ع) فرمود: «هر کس امام رضا (ع) را زیارت کند ، گویا رسول خدا را زیارت کرده است».

- امام جواد (ع) فرمود: «برای کسی که به زیارت پدرم برود، بهشت را ضمانت می کنم».

- از امام علی النقی (ع) روایت شده است : هر که را نزد خدا حاجتی باشد ، زیارت کند، قبر جدّم حضرت امام رضا (ع) را در شهر توس در حالی که غسل کرده باشد و در بالای سر آن حضرت سه رکعت نماز گزارد و در قنوت نماز حاجت خود را بطلبد ، پس به رشتگی که مستجاب می شود ، مگر آنکه از برای گناهی یا قطع رحمی درخواست کند. به درستی که موضع قبر آن حضرت ، بقعه ای است از بقعه های بهشت.

ایام زیارت

زیارت امام رضا (ع) در همه ایام مطلوب و پسندیده است ، لکن در ماه رجب و بیست و سوم و بیست و پنجم ماه ذی القعدة و ششم ماه رمضان و نیز روز ولادت و شهادت آن حضرت (یعنی یازدهم ذی القعدة و آخر ماه صفر) فضیلت بسیار دارد. ۱۰

آداب زیارت

آداب زیادی برای زیارت ذکر کرده اند از جمله:

۱. معرفت و شناخت امام(ع)؛

کسی که بر چشمه آبی وارد می شود، به اندازه ظرفی که به همراه دارد، از آن چشمه بهره می گیرد، و رانری که به زیارت امام می آید به اندازه شناخت و معرفتی که دارد، از زیارت خویش سود می برد. پس باید پیش از هر چیز ، سطح شناخت و آگاهی خود را درباره امام بالا ببریم و قبل از ورود به میهمانی ،صاحب خانه، خصوصیات اخلاقی و رفتاری او و نیز انتظارات و خواسته های وی را بشناسیم.

۲. طهارت روحی؛

یکی از بزرگترین ویژگی های اهل بیت (ع) طهارت و پاکی آنان از هر گناه و کاستی است و دوست دارند که میهمانان آنان نیز از گناه پاکیزه باشند. پس شایسته است که زائر امام، قبل از ورود به حرم ، بیشترین

سعی خود را برای کسب طهارت و پاکیزگی روحی انجام دهد. برخی آلودگی های انسان مربوط به سستی در انجام واجبات، سهل انگاری در نماز و روزه و ارتکاب برخی محرمات است، که باید با صداقت و جدیت به درگاه خدا توبه کرد و به راستی تصمیم گرفت که گذشته را جبران کرده، در آینده به گناه و آلودگی نزدیک نشود. بخشی دیگر از آلودگی های انسان مربوط به نادیده گرفتن حقوق دیگران، بی احترامی به پدر و مادر، ضایع ساختن حق برادر و خواهر، قطع ارتباط با خویشاوندان و تصرف در اموال یتیمان و کودکان و بی اعتنائی به حقوق همسر و فرزندان و... است که توبه از این گونه گناهان - علاوه بر ندامت قلبی و باطنی - به این است که آن حقوق ضایع شده را در عمل جبران کند و تصمیم بگیرد رضایت صاحبان حق را به دست آورد.

۳. طهارت جسمی؛

لباس و بدن پاکیزه، از آداب اعمال عبادی است و چون حرم امامان مکانی است که برای عبادت و بندگی خدا مهیا شده است و محضر امام، محضر ولی خداست، باید نهایت پاکی و طهارت را رعایت کرد و علاوه بر آن، پیش از ورود به حرم (غسل زیارت) کرد و وضو گرفت. «غسل» به نیت پاکی از همه آلودگی های که نیاز به غسل داشته است و نیز به نیت آمادگی برای زیارت امام و نیایش به درگاه الهی. غسل زیارت برای نماز گزاردن، دست کشیدن بر آیات قرآن، اسماء الهی و نام های معصومین کافی نیست، بلکه علاوه بر غسل، باید وضو هم گرفت.

(امام صادق (ع) به ابو بصیر که در حال جنابت بر حضرتش وارد شد فرمود: أما تعلم أنه لا ينبغي للجنب أن يدخل بيوت الانبياء) - آیا نمی دانی که برای شخص جنب شایسته نیست که در خانه های انبیا داخل شود). ۱۱.

۴. آمادگی روحی و عاطفی؛

علاوه بر طهارت جسمی و معنوی، برخی از اعمال، زمینه روحی زائر را برای زیارت آماده می سازد، از آن جمله است کمک به نیازمندان و یاری رساندن به دیگر زائرین. در حالات بنیانگذار نظام جمهوری اسلامی حضرت امام خمینی (ره) نوشته اند که وقتی در دوره جوانی همراه دوستان خود به زیارت حضرت رضا (ع) مشرف شده بودند، وقتی همه با هم به زیارت می رفتند، امام زودتر از دیگران به اتاق محل سکونت باز می گشت، اتاق را تمیز می کرد و امکانات پذیرائی را فراهم می آورد تا وقتی همراهان از راه می رسند، با نوشیدن چای و استراحت، خستگی از تن آنان بیرون رود.

خدمت بد زائرین و دوستان حضرت رضا (ع) به معنای خدمت به خود آن حضرت است و راه خوبی برای جلب توجه و عنایت خاص آن حضرت است.

۵. اجازه ورود؛

یکی از آدابی که در کتاب های دعا نیز یادآوری شده، این است که زائر در مکانی بایستد که مزاحم دیگران نباشد و اجازه ورود بگیرد، ۱۲

۱۱. بحار الانوار ج ۹۷ صفحه ۱۲۶ حدیث ۲.

۱۲. بحار الانوار ج ۹۷ صفحه ۱۶۰ حدیث ۴۱.

۶. زیارت و عرض سلام و ارادت؛

زائر پس از رعایت آداب زیارت و کسب طهارت ظاهری و باطنی، با نیتی خالص و به هدف اطاعت از خداوند، به اظهار مؤدت و دوستی با اهل بیت پرداخته و در برابر ضریح آن بزرگوار با ادب و احترام ایستاده یا زانو بزند.

متأسفانه گاه دیده می شود که برخی زائرین، در حرم امام (ع) توجهی به حرمت گذاشتن به محضر امام را ندارند یا غافل می شوند و با انجام رفتاری نا مناسب، خوابیدن یا بد نشستن و داد زدن و بلند دعا کردن، آرامش حرم را برهم می زنند. بی گمان رعایت ادب در نشستن و ایستادن، در آهنگ دعا خواندن و گفت و گو کردن، نشانه معرفت زائر است.

باید توجه داشت که هدف از خواندن زیارت، عرض سلام به ساحت امام و تجدید پیمان محبت و ابراز دوباره عقاید است، از این رو، توجه به معنای زیارت بسیار مهم است معمولاً دعاهایی که برای زیارت معصومین (ع) روایت شده است در بردارنده این مطالب است : ۱- گواهی دادن به یگانگی خدا و صفات برتر او ۲- گواهی دادن به رسالت رسول اکرم (ص) و حقانیت و صداقت او ۳- گواهی دادن به ولایت امامان معصوم (ع) از امام علی بن ابی طالب تا امام دوازدهم حضرت مهدی (عج) ۴- اظهار علاقه و محبت به پیامبر (ص) و امامان معصوم (ع) و درود و سلام بی پایان بر محمد (ص) و آل محمد (ع) ۵- درخواست توبه و مغفرت از درگاه الهی ۶- تأکید بر اهمیت نماز، پرداخت ذکات و واجبات مالی و جهاد در راه خدا، امر به معروف و نهی از منکر، عبادت پروردگار تا آخرین لحظه زندگی و

تکرار این مطالب در زیارت امامان (ع) در حقیقت بازگو کردن عقائد دینی و تحکیم آن است

۷. نماز به درگاه الهی؛

پس از قرائت دعا و زیارت امام (ع) ، دو رکعت نماز همانند نماز صبح توصیه شده است. نماز، تنها برای عبادت خداوند و تقرب به سوی اوست، اما ثواب آن به پیشگاه امام (ع) هدیه می گردد.

۸. دعا و نیایش به پیشگاه پروردگار؛

در روایات چنین آمده است که دعا و راز و نیاز با خداوند و درخواست حاجت های خود از پیشگاه پروردگار ، مغز و روح عبادت است. اکنون پس از طی آن مراحل و زیارت و نماز، فضای ذهنی زائر برای درخواست حاجت های خود از خداوند کاملاً آماده است.

در محضر امام و فضای معنوی حرم و پس از آمادگی های روحی و معنوی، باید دست ها را به سوی آسمان بلند کرد و به گونه ای که برای دیگران مزاحمت ایجاد نشود، باید یکایک درخواست های خود را به ساحت خدای یگانه و امام معصوم (ع) عرضه داشت؛ و مهم ترین دعا باید در مورد فرج امام زمان (عج) باشد که تنها امید انسانها برای نجات از گرفتاریها و ظلمها می باشد .

۹. پیمان صداقت و بندگی به درگاه خدا؛

از جمله عواملی که می تواند در استجاب دعاها و زائر مؤثر باشد، این است که در محضر امام (ع) با خدا عهد و پیمان ببندد که واجباتش را انجام دهد و از گناهان دوری نماید، حقوق دیگران را ادا کند و از اذیت و آزار برادران و خواهران نسبی و دینی خود حتماً خود داری ورزد ((عده ای به خراسان برای دیدار حضرت رضا (ع) آمدند اما ایشان آنها

را راه ندادند آنها گفتند ما از شیعیان شما هستیم . امام علیه السلام فرمودند: شیعیان ما سلمان و ابوذر بودند که کوچکترین مخالفتی با دستورات الهی نمی کردند اما شما بیشتر کارهایتان مخالف اسلام است . در واجبات خدا کوتاهی می کنید . حقوق برادران را کوتاه و سبک می— شمارید و باید در عمل ثابت کنید. بعد آنها پشیمان شدند و توبه کردند امام آنها را راه دادند و هدایایی عطا فرمودند و فرمودند سلام بر شما برادران و دوستانم.)). نکته ای که نباید مورد غفلت قرار گیرد این است که ؛ بعد از زیارت با گناه نورانیت آن را از دست ندهیم زیرا عبادت از پرهیزگاران فقط قبول می شود ۱۳.

آداب زیارت از دیدگاه آیه الله بهجت ؛

« زیارت شما قلبی باشد در موقع ورود اذن دخول بخواهید، اگر حال داشتید به حرم بروید. هنگامی که از حضرت رضا علیه السلام اذن دخول می طلبید و می گوئید: «أَدْخُلْ يَا حُجَّةَ اللَّهِ: ای حجت خدا، آیا وارد شوم؟» به قلبتان مراجعه کنید و ببینید آیا تحولی در آن به وجود آمده و تغییر یافته است یا نه؟ اگر تغییر حال در شما بود، حضرت علیه السلام به شما اجازه داده است. اگر هیچ تغییری در دل شما به وجود نیامد و دیدید حالتان مساعد نیست، بهتر است به کار مستحبی دیگری بپردازید. سه روز روزه بگیرید و غسل کنید و بعد به حرم بروید و دوباره از حضرت اجازه ورود بخواهید» (۱۴)

۱۳ - کتاب آداب زیارت / آداب زیارت در بحار الانوار ج ۹۷ به طور مفصل بیان شده است و همچنین در مفتاح الجنان شیخ عباس قمی و آمده است .
۱۴ - کتاب به سوی محبوب، و کتاب برگی از دفتر آفتاب. آیه الله بهجت

باید برای خدا زیارت رفت ؟

یکی از شاگردان شیخ رجبعلی خیاط می گوید: روزی خدمتشان عرضه داشتیم که اگر اجازه بدهید با هم به زیارت حضرت رضا (علیه السلام) مشرف شویم؟ فرمودند: اجازه ام دست خودم نیست !

ابتدا برای حقیر این مطلب قدزی سنگین آمد که چگونه ایشان می فرمایند: اجازه ام دست خودم نیست؟ تا این که زمانی گذشت. فهمیدم که بنده خدا غیر از اراده حق رأیی از خود ندارد و کارهایش منوط به اجازه و رضای اوست. بعد از مدتی درباره اخلاص و زیارت آن وجود مبارک صحبت شد، فرمودند: ما اگر برای خدا مشرف شویم و جز رضای خدا چیزی در نظر نباشد، حضرت از زائر پذیرایی دیگری خواهد نمود. یکی از سفرها که بنده (شیخ رجبعلی) مشرف شدم و جز خدا چیزی منظورم نبود، حضرت رضا (علیه السلام) چنان عنایتی نمود که از کثرت محبتش واله شدم و اگر این محبت شکلی داشت، برایست منی گفتم. ولی اگر بخواهی این محبت را به عین مشاهده و درک کنی، خود را تزکیه و خالص کن تا ببینی بنده چه دیده ام. ۱۵

اهداف زیارت ؟

کسی که به زیارت و دیدن فردی می رود، میتواند اهداف مختلفی داشته باشد. یا از دوری عزیزان خود دلتنگ گشته و به ملاقات آنها می رود تا هم از دلتنگی بیرون آید و هم ابراز علاقه و محبت به آنها کند مثل والدین و فرزندان. یا گره کار او به دست او باز می شود از این رو به

دیدار او می‌شتابد تا مشکل خود را حل نماید. یا بیماری برای علاج بیماری خود به پزشک مراجعه می‌کند. یا این که برای کاری نیاز به اعتبار و ضمانت دارد به سراغ ضامن می‌رود تا ضمانت کند.

حال هدف زائران امام رضا (ع) از این زیارت چیست؟

زائران هدف‌های متفاوتی دارند. هر گاه از زائرانی که به زیارت آمده‌اند، بپرسیم که هدف شما از زیارت چیست، معمولاً با این پاسخ‌ها رو به رو می‌شویم :- کسب ثواب و اطاعت از خدا - ابراز دوستی و محبت به اهل بیت (ع) ..- سپاسگزاری و قدر دانی از امام ..- رهایی از غم‌ها و غمی که به سراغ انسان می‌آید، - برآورده شدن حاجات و رفع مشکلات شیعه ..- ادای نذر و عهد - عرض ادب و کسب معرفت و معنویت .

زائرین گرامی حضرت رضا (ع) باید توجه داشته باشند. پیامبران و امامان، معلمان الهی برای بشرند و آمده‌اند تا انسان را با پروردگار آشنا و وظایفشان را در برابر خداوند به آنان یاد آوری کنند و روش زندگی صحیح، اخلاقی و انسانی را به بشر بیاموزند. برای این که این معلمان بتوانند مردم را به سوی تعالیم الهی جذب کنند، خداوند توان‌های ویژه‌ای در اختیار آنان قرار داده است که ما از آنها به عنوان معجزات و کرامات یاد می‌کنیم. معجزات و کرامات انبیاء و امامان برای این است که انسانها بدانند که آنان با بقیه مردم فرق دارند، آنان از حیات الهی برخوردارند و جایگاه و موقعیت معنوی آنان نزد پروردگار، برتر و بالاتر از دیگر انسان‌ها است. انسان‌ها باید معرفت و خداشناسی را از آنان

بیاموزند و پیام خدا را از دست و زبان آنان دریافت کنند و توضیح و تفسیر آیات الهی را از محضر و مکتب آنان فرا گیرند.

پس بهترین و بالاترین هدف یک زائر می تواند این باشد که برای بهره وری معنوی و برخوردار شدن از لطف و عنایت و غفران الهی به محضر امام شرفیاب شود و در فضایی که محل نزول رحمت الهی و رفت و آمد فرشتگان و حرم اهل البیت (ص) است، به بندگی خدای یگانه همت گمارد. البته این بدان معنا نیست که خداوند در حرم این بزرگواران، فقط حاجت های معنوی را برآورده می سازد، بلکه وقتی خداوند در قرآن دستور داده است تا اهل بیت پیامبر (ص) را دوست بداریم و ما هم به سبب این دوستی به زیارت آن حضرات شتافته ایم، خداوند هم عنایت معنوی را شامل حال ما خواهد کرد و هم الطاف مادی و گره گشایی از مشکلات ما خواهد داشت، زیرا «خدا به هر کاری قادر و تواناست».

زیارت واقعی؛

حجة الاسلام قدس از شاگردان آیه الله بهجت می گوید: روزی آقا فرمودند: در منطقه جاسب قم گروهی از کشاورزان در زمان گذشته با شتر و قاطر به زیارت ثامن الحجج (ع) مشرف می شوند و هنگام مراجعت در محدوده جاسب پیر مردی از اهل محل را می بینند که در گرمای روز کوله باری از علف به دوش کشیده و با مشقت بسیار به خانه می رود. آنها زبان به سرزنش او می گشایند که ای پیر مرد زحمت دنیا را رها نمی کنی. آخر بیا لااقل یک بار به مشهد سفر کن پیر مرد خسته و پاک دل زبان می گشاید و می گوید: شما که به زیارت و سلام

آقا رفتید جواب سلام گرفتید یا نه ؟ گفتند : پیر مرد این چه حرفی است که می زنی مگر آقا زنده است که سلام ما را جواب بدهد ؟ پیر مرد می گوید : عزیزان ! امام که زنده و مرده ندارد . ما را می بیند و سخنان ما را می شنود زیارت که یک طرفه نمی شود . آنان می گویند : آیا تو این عَرَضه را داری ؟ می گوید : آری . و از همان جا رو به مشهد می کند و می گوید : السلام علیک یا امام هشتم . وهمه با کمال صراحت می شنوند که به آن پیر مرد به نام خطاب می شود : علیکم السلام آقای فلائی . و بدین ترتیب زائرین همگی خجالت کشیده و پشیمان می شوند که چرا سبب دلشکستگی این مرد نورانی شدند . ۱۶

امام زمان (عج) به زیارت امام رضا (ع) می آید ؛

کسی وارد حرم حضرت رضا علیه السلام شد، متوجه شد سیدی نورانی در جلوی او مشغول خواندن زیارتنامه می باشد، نزدیک او شد و متوجه شد که ایشان اسامی معصومین - سلام الله علیهم - را یک یک با سلام ذکر می فرمایند. هنگامی که به نام مبارک امام زمان - عجل الله تعالی فرجه الشریف - رسیدند سکوت کردند! آن کسی متوجه شد که آن سید بزرگوار خود مولایمان امام زمان - سلام الله علیه و ارواحنا له القداء - می باشد. ۱۷

حضرت عیسیٰ (ع) و مریم (س) در حرم امام رضا (ع)؛

در همین حرم حضرت رضا علیه السلام چه کراماتی مشاهده شده است. کسی در رؤیا دید که به حرم حضرت رضا علیه السلام مشرف شده و متوجه شد که گنبد حرم شکافته شد و حضرت عیسی و حضرت مریم علیهما السلام از آنجا وارد حرم شدند. تختی گذاشتند و آن دو بر آن نشستند و حضرت رضا علیه السلام را زیارت کردند. روز بعد آن کس در بیداری به حرم مشرف گردید. ناگهان متوجه شد حرم کاملاً خلوت می باشد! حضرت عیسی و حضرت مریم علیهما السلام از گنبد وارد حرم شدند و بر تختی نشستند و حضرت رضا علیه السلام را زیارت کردند. زیارت نامه می خواندند. همین زیارت نامه معمولی را می خواندند! پس از خواندن زیارت نامه از همان بالای گنبد برگشتند. دوباره وضع عادی شد و قیل و قال شروع گردید حال آنکه حضرت رضا علیه السلام وفات کرده است؟ ۱۸

سیره علامه طباطبائی در زیارت امام رضا (ع)؛

ایشان هر ساله به مشهد مشرف می شد حتی در پنج شش ماه آخر عمر با همه کسالتی که داشت به مشهد مشرف شد. یکی از بستگان نزدیک ایشان می گفت: «با آغوش باز با آن کهولت سن و کسالت، جمعیت را می شکافت و با علاقه ضریح را می بوسید و توسل می جست که گاهی به زحمت او را از ضریح جدا می کردیم ...». ایشان می گفت: «من به حال این مردم که این طور عاشقانه ضریح را می بوسند، غبطه می خورم ...».

فرزند ایشان نقل می کردند: در سال آخر حیاتشان به دلیل کسالتی که داشتند و بنا به تأکید و توصیه پزشک مخصوص نمی خواستیم که ایشان به مشهد مقدس بروند. ولی ایشان اصرار داشتند و رفتند. پس از مراجعت از مشهد، به ایشان گفتم سرانجام به مشهد رفتید، فرمود: «پسرم جز مشهد کجاست که آدم بتواند دردهایش را بگوید و درمانش را بگیرد؟» علامه طباطبایی وقتی به مشهد، مشرف می شد، از وی تقاضا می کرد که در خارج از مشهد چون طُرقه و ... به دلیل اعتدال هوا، سکونت داشته باشند و گهگاهی برای زیارت مشرف گردد. ایشان ابداً قبول نمی کرد و می فرمود: «ما از پناه امام هشتم به جای دیگری نمی رویم.» یکی از شاگردان علامه طباطبایی می گوید: «... هیچ به خاطر ندارم که از اسم هر یک از ائمه علیهم السلام بدون ادای احترام گذشته باشند. در مشهد که همه ساله مشرف می شدند و تابستان را در آنجا می ماندند وقتی وارد صحن حضرت رضا علیه السلام می شدند، بارها که در خدمتشان بودم و می دیدم که دست های مرتعش را روی آستانه در می گذاشتند و با بدن لرزان از جان و دل آستانه در را می بوسیدند، گاهی از محضرشان التماس دعا درخواست می شد می گفتند: «بروید از حضرت بگیرید؛ ما اینجا کارهای نیستیم؛ همه چیز آنجاست!» زمانی نویسنده مشهوری بوسیدن ضریح امامان علیهم السلام و این قبیل احترام نهادن ها را تشنیع می کرد. وقتی سخن او را به مرحوم علامه در حرم رضوی علیه السلام عرض کردند، ایشان فرمود: «اگر منع مردم نبود، من از دم مسجد گوهرشاد تا ضریح، زمین را می بوسیدم.» و روزی در صحن حرم امام رضا علیه السلام شخصی به علامه [که اصلاً اذن نمی داد کسی دست ایشان را ببوسد] عرض کرد: «از راه دور آمده ام و می خواهم دست

شما را ببوسم.» علامه فرمود: «زمین صحن را ببوس که از سر من هم بهتر است!» یک بار علامه می‌خواستند به روضه رضوی علیه السلام مشرف شوند. به ایشان عرض شد: «آقا! حرم شلوغ است؛ وقت دیگری بروید!» فرمودند: «خوب، من هم یکی از شلوغ‌ها!» و رفتند. مردم هم که ایشان را نمی‌شناختند تا راهی برایشان بگشایند و در نتیجه، هر چه سعی کردند دستشان را به ضریح مبارک برسانند، نشد و مردم ایشان را به عقب هل دادند. وقتی بازگشتند، اطرافیان پرسیدند: «چطور بود؟» فرمودند: «خیلی خوب بود! لذت بردم!» حجت الاسلام معزی نقل می‌کند که یک بار در ایام طلبگی به مشهد رفته بودم و در صحن‌های حرم رضوی علیه السلام قدم می‌زدم و به بارگاه امام می‌نگریستم اما داخل رواق‌ها و روضه نمی‌رفتم. ناگهان دست مهربانی بر روی شانه‌هایم قرار گرفت و با لحنی آرام فرمود: «حاج شیخ حسن! چرا وارد نمی‌شوی؟!» نگاه کردم و دیدم علامه طباطبائی است. عرض کردم: خجالت می‌کشم با این آشفتگی روحی بر امام رضا علیه السلام وارد شوم. من آلوده کجا و حرم پاک ایشان کجا! آنگاه مرحوم علامه فرمود: «طیب برای چه مطب باز می‌کند؟ برای این که بیماران به وی مراجعه کنند و با نسخه او تندرستی خود را بیابند. این جا هم دارالشفای آل محمد - علیهم السلام - است. داخل شو که امام رضا علیه السلام طبیب الأطباء است.» ۱۹

برخورد بزرگان اهل سنت با مزار امام رضا (علیه السلام)

برخورد بزرگان اهل سنت با مزار امام رضا (علیه السلام) نیز جالب و

موی سر و صورتش سفید شده و ابروهایش بر چشمانش ریخته بود را دیدم؛ حضور قلب و خشوعش مرا متوجه او ساخت .
 وقتی که خواست حرکت کند دیدم از حرکت کردن عاجز است؛ او را در بلند شدن یاری کردم آدرس منزلش را پرسیدم تا او را به منزلش برسانم .

— گفت: حجره‌ام در مدرسه خیرات خان است .

او را به منزل همراهی کردم و سخت مورد علاقه‌ام شد؛ به طوری که همه روزه می‌رفتم و او را در کارهایش یاری می‌دادم . روزی نام و محل و حالاتش را پرسیدم .

گفت: نامم ابراهیم است و اهل عراقم و زبان فارسی را هم خوب می‌دانم . ضمن بیان حالاتش گفت: من از سن جوانی تا حال هر سال برای زیارت قبر حضرت رضا علیه السلام مشرف می‌شوم و مدتی توقف کرده و باز به عراق باز می‌گردم .

در سن جوانی که هنوز اتومبیل نبود، دو مرتبه پیاده مشرف شده‌ام . در مرتبه اول سه نفر جوان، که با من هم‌سن بودند و رفاقت و صداقت ایمانی بین ما بود و سخت به یکدیگر علاقه داشتیم، مرا تا یک فرسخی مشایعت کردند و از مفارقت من و این که نمی‌توانستند با من مشرف شوند، سخت افسرده و نگران بودند .

هنگام وداع با من گریستند و گفتند: تو جوانی و سفر اول توست و پیاده و به زحمت می‌روی؛ پس حتماً مورد نظر واقع می‌شوی؛ حاجت ما از تو این است که از طرف ما سه نفر هم سلامی تقدیم امام نموده و در آن محل شریف یادی از ما بنمایی .

پس آنها را وداع نموده، به سمت مشهد حرکت کردم. پس از ورود به مشهد مقدس با همان حالت خستگی شدید به حرم مطهر مشرف شدم. پس از زیارت، در گوشه‌ای از حرم افتادم و حالت از خود بی‌خودی و بی‌خبری به من عارض شد؛ در آن حالت دیدم حضرت رضا علیه السلام به دست مبارکش آن رقعۀ ای می‌دادند و چون به من رسیدند، چهار رقعۀ به من مرحمت فرمودند.

– پرسیدم چه شده است که به من چهار رقعۀ دادید؟

– حضرت فرمودند: یکی از برای خودت و سه تای دیگر برای سه رفیقت!

– عرض کردم این کار، مناسب حضرت نیست خوب است به دیگری امر فرمایید تا این رقعۀها را تقسیم کند.

– حضرت فرمودند: این جمعیت همه به امید من آمده‌اند و خودم باید به آنها برسم.

پس از آن یکی از رقعۀها را گشودم دیدم چهار جمله در آن نوشته بود: «برائۀ من النار و امان من الحساب و دخول فی الجنة و انا بن رسول الله صلی الله علیه و آله»؛ خلاصی از آتش جهنم و ایمنی از حساب و داخل شدن در بهشت، منم فرزند رسول خدا. ۲۴

بسیاری از حضرت رضا علیه السلام سؤال کردند و خواستند و جواب شنیدند، در نجف، در کربلا، در مشهد مقدس، – همین طور – کسی مادرش را به کول می‌گرفت و به حرم می‌برد. چیزهای عجیبی را می‌دید. ملتفت باشید! معتقد باشید! شفا دادن الی ماشاءالله به تحقق پیوسته. یکی از معاودین عراقی غذای داشت و می‌بایستی مورد عمل جراحی

قرار می گرفت. خطرناک بود، از آقا امام رضا(ع) خواست او را شفا بدهد، شب حضرت معصومه علیهاالسلام را در خواب دید که به وی فرمود: «غذۀ خوب می شود. احتیاج به عمل ندارد» ارتباط خواهر و برادر را ببینید که از برادر خواسته خواهر جوابش را داده است. ۲۵

www.ketab.ir